Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Asiantuntijakuuleminen
6.2.2026

Neuvotteleva virkamies Sanna Koivumäki

Maa- ja metsätalousvaliokunta
Eduskunta

E 104/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Maatalouden sukupolvenvaihdosstrategia

Euroopan komission julkaisi 21.10.2025 maatalouden sukupolvenvaihdosstrategian. Strategian taustalla on koko Euroopan laajuinen huoli viljelijöiden ikääntymisestä, nuorten viljelijöiden vähäinen osuus kaikista viljelijöistä sekä maaseutualueiden väestökato, jotka uhkaavat EU:n ruokaturvaa, huoltovarmuutta, maatalouden kilpailukykyä sekä maaseutualueiden elinvoimaa.

Vain 12 prosenttia EU:n viljelijöistä on alle 40-vuotiaita, ja naisviljelijöiden osuus nuorista on vain 2,5 prosenttia. Suomessa nuoria viljelijöitä oli noin 15 prosenttia kaikista viljelijöistä vuonna 2020. Samaan aikaan noin kolmasosa kaikista viljelijöistä on ylittänyt eläkeiän. Maatalous- ja elintarvikealasta halutaan houkutteleva tuleville sukupolville ja sukupolvenvaihdosstrategiassa asetetaan tavoitteeksi kaksinkertaistaa EU-alueen nuorten viljelijöiden osuus nykyisestä vuoteen 2040 mennessä.

Komission strategia on kokonaisvaltainen ja monitahoinen politiikkaohjelma, joka tunnistaa sukupolvenvaihdoksen esteet taloudellisista, rakenteellisista, sosiaalisista ja alueellisista lähtökohdista. Strategiassa alalle tulon esteiksi on tunnistettu muun muassa nuorten viljelijöiden haasteet sekä maan että rahoituksen saatavuudessa. Myös koulutukseen ja osaamisen kehittämiseen tulee strategian mukaan kiinnittää huomiota. Strategia korostaa viljelijöiden merkitystä maan käyttäjinä koko EU:n alueella. Sukupolvenvaihdoksen varmistaminen erityisesti perhetiloilla on olennaisen tärkeää elintarviketurvan ylläpitämiseksi, tietämyksen siirtämiseksi ja tuottavuuden yhdistämiseksi kestävyyteen.

Strategia itsessään ei ole komission tulevalla kauden lainsäädäntöehdotus, mutta strategiaan sisältyviä toimia on myös komission lainsäädäntöehdotuksissa. Tällaisia aiheita ovat esimerkiksi jäsenvaltiokohtainen maatalouden sukupolvenvaihdosstrategia ja nuorille viljelijöille tarkoitettu käynnistyspaketti.

Kannoissaan Suomi pitää komission sukupolvenvaihdosstrategiaa tervetulleena näkee myönteisenä komission pyrkimykset edistää sukupolvenvaihdoksia ja luoda kannusteita nuorten viljelijöiden alalle saamiseksi, mutta huomauttaa, että maaseudun muiden yritysten omistajanvaihdoksia ei ole katettu sukupolvenvaihdosstrategiassa.

Strategia korostaa tarvetta vahvistaa maaseudun ja maatalousalan veto- ja pitovoimaa, vahvistaa nuorten viljelijöiden osaamista, lisätä rahoituksen saatavuutta sekä tukea tilojen jatkuvuutta. Näillä kaikilla on merkittävä rooli maatalouden elinvoiman turvaamisessa. Suomi korostaa myös, että sukupolvenvaihdosten edistämisessä olisi tärkeää huomioida jäsenvaltioiden paikalliset olosuhteet. Erityisen tärkeää Suomen näkökulmasta on strategian painotus siihen, että sukupolvenvaihdos on myös laajempi yhteiskunnallinen kysymys, ei pelkästään maatalouspolitiikan sisäinen teema.

Suomi suhtautuu avoimesti komission suositukseen käyttää kuusi prosenttia maatalouteen korvamerkityistä varoista sukupolvenvaihdosten edistämiseen, mutta huomiota tulisi kiinnittää myös maatilan toimintaedellytysten turvaamiseen koko viljelijän työuran ajan, ei vain aloittamisvaiheessa. Yksi tärkeimmistä tekijöistä päätöksessä tuotannon jatkamisesta on maatalouden pitkän aikavälin kannattavuusnäkymä.

Huoli maan saatavuudesta on tärkeä kysymys myös Suomen näkökulmasta, mutta on tärkeää säilyttää jäsenvaltioiden päätäntävalta maanhankintaa tukevissa toimenpiteissä. Nuorten tekemien investointien tukemisen muita korkeammalla tukitasolla edistää nuorten yrittäjien investointimahdollisuuksia, lisäksi on tärkeää taata

jäsenvaltioille tasapuoliset toimintaedellytykset investointien tukemiseen. Komission tavoin Suomi pitää perusteltuna, että itäraja-alueiden elinvoimaisuuteen ja maataloustuotannon jatkuvuuteen kiinnitetään erityistä huomiota.

Euroopan komissio on tunnistanut hyvin maatilojen ja maaseudun yritysten vaikeudet saada yksityistä rahoitusta. Siksi kaikkia rahoituslähteitä, mukaan lukien Euroopan investointipankin (EIP) resursseja, tulisi hyödyntää.

Suomi näkee osaamisen ja koulutuksen vahvistamisen erittäin kannatettavana. Talousosaamisen, digitaalisuuden ja kestävien käytäntöjen merkitys kasvaa jatkuvasti, ja koulutusjärjestelmän tulee vastata tähän kehitykseen. Huomiota tulee kiinnittää myös tarpeeseen löytää erilaisia ratkaisuja maatilojen oikea-aikaiselle siirtymiselle nuorille.

Komission strategia tunnistaa laajasti maaseudun palvelutason, koulutusmahdollisuudet ja infrastruktuurin kriittiseksi osaksi sukupolvenvaihdoksen onnistumista. Suomen näkemys maaseudun muiden yritysten omistajanvaihdosten huomioimisesta on strategisesti tärkeä, sillä maatalous ei yksin voi ylläpitää maaseudun väestöpohjaa.